

פרשת עקב תשפ"ג – סוד הברכה: למה האלוקים מבקש ברכה מאתנו?

1. דברים ז,יב: והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם, ושמר ה' אלוֹקֵיךְ לךְ את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבתֵיךְ: ואהבךְ וברכךְ והרבךְ וברךְ פרי בטנךְ ופרי אדמתךְ דגנךְ ותירשךְ ויצהרךְ – **רש"י:** אם המצוות הקלות שאדם דש בעקביו - תשמעון.

חסדי ה' ליעב"ץ מאמר אשרי האיש ג: יש מצוות עשה ומצוות לא תעשה שיש להן 'מזל' – קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם לעשותן בשמחה ובטוב לבב... כגון פורים וביעור חמץ ובשר בחלב. אבל יש שאין להן 'מזל', **כברכת המזון**, שהכול מקיימים 'ואכלת ושבעת' ואין הכל מקיימין 'וברכת את ה'... ורבו האוכלים מעדנים בשובה ונחת, ויברכו בקול נמוך ובשפה חלושה, ברכה רצוצה, בלי כוונה.

2. דברים ח: ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוֹקֵיךְ על הארץ הטבה ... השמר לךְ פן תשכח את ה"א... פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת ... ורם לבבךְ ושכחת את ה"א המוציאךְ מארץ מצרים - **ספרי עקב מג:** 'ואכלת ושבעת ... הישמרו לכם פן יפתה לבבכם' - היזהרו שמא תמרדו במקום, שאין אדם מורד אלא מתוך שובע ... **ברכות לב,א:** אמרי דבי ר' ינאי אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן, אלא מתוך קופה של בשר. אמר רבי אושעיא משל לאדם שהיתה לו פרה כחושה, האכילה כרשינין [קטניות משובחות] והיתה מבעטת בו. אמר לה: מי גרם לךְ שתהא מבעטת בי? כרשינין שהאכלתךְ.

ספר החינוך: מקובל אני מרבתי, שכל הזהיר בברכת המזון, מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו. **באר היטב סימן קפה:** בברכת המזון אין אות "ף", לפי שכל מי שבירך ברכת המזון בכוונה, אין שולט בו לא 'אף' ולא 'קצף' ומזונותיו מצויין לו בריוח ובכבוד כל ימיו.

שו"ע רבנו סימן מו: ברכות השחר תקנום חכמים על סדר העולם והנהגתו, מה שהבריות נהנין בכל יום שיברכו להקב"ה בפעם ראשונה שנהנין ... להשלים המאה ברכות שחייב כל אדם לברך בכל יום מערב ועד בקר כמו שתיקן דוד המלך ע"ה – על ידי מעשה שהיו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל ולא היו יודעים על מה מתים, עד שחקר והבין ברוח הקודש ותיקן מאה ברכות בכל יום ... וסמך לדבר מהתורה [בפרשתנו]: 'ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך' ... אל תקרי מה אלא מאה.

3. בראשית ב,ג: ויברך אלוֹקִים את יום השביעי - **אבן עזרא:** פירוש ברכה **תוספות טובה**, ביום זה תתחדש בגופות כוח בתולדות [התחדשות הגוף] ובנשמה כוח ההיכר והשכל – **רמב"ן:** דבר זה **נכון**. **שו"ת הרשב"א ח"ה נא:** מהו ענין הברכות? שהברכה תוספת טובה ומה יוסיף עבד לאדוניו? **רבנו בחיי:** הוא יתברך מקור הברכה וכל הברכות משתלשלות ממנו, וכל הנמצאים המברכים אותו אין ברכותיהם כדאי לו... ואם יברכוהו כל היום והלילה מה יתרבה בכך? מה יתנו לו ומה מידם יקח?

4. ברכות לה: כל הנהנה מהעוה"ז בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים, שנאמר 'לה' הארץ ומלואה'. רבי לוי מקשה: כתיב 'לה' הארץ ומלואה' וכתיב (תהלים קטו,טז) 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם?' כאן קודם ברכה וכאן לאחר ברכה [שהברכה קונה את המאכל ומכניסה לרשותנו].

תורה אור לז,ג: תקנו חז"ל לברך ברכת המצוות לפני כל מצווה, כי ברוך מלשון המברך הגפן, שהוא מכופף ראש הזמורה לארץ ומשם צומח גפן אחר, והיינו בחינת השפעה והברכה מעולם עד עולם. לכן כתיב גבי יוסף ויקראו לפניו אברך', לפי שהיה צדיק המקשר מעולם עד עולם. ועניין ברכה זו הוא כדי להיות גילוי 'מלך העולם', היינו שיהיה גילוי מלכותו יתברך נראה לעיני כל העולם.

כתר שם טוב קצד: החוקרים הקשו מאין חיות הנשמה, דאין הדעת נותן שיהיה חיות הנשמה מלחם ומאכל גשמי? ומה טעם אם כמה ימים בלי מזון ימות ברעב ... ותצא הנשמה מחמת מניעת אכילה, שאינה נהנית ממנו? אלא בעשרה מאמרות נברא העולם ... ונכנס המאמר ההוא בחיות פנימי להחיות הרקיע וכל הנבראים... וכשנוטל אדם פרי או דבר מאכל ומברך עליו בכונה 'ברוך אתה ה'', כשמזכיר את השם מתעורר אותו החיות שעל ידו נברא הפרי ההוא ... ומוצא מין את מינו וניעור. וזה החיות הוא מזון הנשמה. וזהו שפירש רבי ישראל בעש"ט על הפסוק 'רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף', והוא סוד גדול, למה ברא הקב"ה דברי מאכל ומשקה שאדם תאב להם לאכול ולשתות? אלא שהם ניצוץ אדה"ר שמתלבשים בדצח"ם ויש להם חשק להדבק בקדושה ... וכל אכילה ושתיה שאדם אוכל ושותה הוא ממש חלק ניצוצות שלו שהוא צריך לתקן. וזהו שאמר 'רעבים גם צמאים' - כשאדם רעב וצמא להם – **נפשם** בהם תתעטף', בלבושים זרים 'ויחשבה לזונה כי כסתה פניה'.